

EXPOSITIE VAN AMFIBIEËN EN REPTIELEN OP CYPRUS

Door: Arie de Bruyn, Oostban 20, 2451 ZA Leimuiden.

Inhoud: Voorwoord - De voorgeschiedenis - De opzet van de expositie - Opsomming van de aanwezige slangensoorten - Bezoekmogelijkheden - Nawoord.

* * *

VOORWOORD

Zoals de titel al aangeeft, betreft het eenmansinitiatief van Hans Joerg Wiedl zowel amfibieën als reptielen. In dit artikel zal ik me beperken tot de reptielen, en aangezien dit een slangenblad is, wil ik mijn relaas opnieuw weer beperken tot louter slangen. Deze keuze wordt bovendien nog gerechtvaardigd door het feit dat de slang de meest bedreigde diersoort op Cyprus is.

DE VOORGESCHIEDENIS

Ongeveer 20 jaar geleden bracht Hans Joerg Wiedl, Oostenrijker van geboorte, een bezoek aan Cyprus. Het land stal zijn hart, zowel op sociaal als op herpetologisch gebied, waardoor hij besloot terug te gaan en zich er te vestigen. Al snel had Hans door, dat zowel toeristen als de plaatselijke bevolking weinig tot geen respect hadden voor de plaatselijke fauna, met in het bijzonder de slang. Zij werd beschouwd als gevaarlijk, smerig, giftig en een bedreiging voor mens en dier.

Hans besloot de onbegonnen taak op zich te nemen om de bevolking bewust te maken van het feit, dat de slang, zoals u als lezer van *Litteratura Serpantium* al weet, helemaal niet dat gevaarlijke, bedreigende dier is waar het voor gehouden werd. Allereerst moest hij zich door veel bureaucratische tegenstand heen slaan om vergunningen te verkrijgen om een expositie op te zetten. Toen dat na veel moeite uiteindelijk gelukt was, zocht hij geldschieters en vrijwilligers om de exhibitie te financieren en draaiende te houden. U begrijpt, een immens karwei in een land waar de slang zo'n negatief imago heeft.

Na talloze lezingen, gesprekken, briefwisselingen en argumentaties slaagde hij redelijk in deze opzet. Financieel was er voldoende draagkracht, autoriteiten stemden in, vergunningen werden losgepeuterd en vrijwilligers waren voorhanden.

Op dat moment begon het zoeken naar een geschikte lokatie. Het werd Skoulli, een plaatsje in het noordoosten van Cyprus. Geschikt door zowel de gunstige ligging aan een doorgaande weg, alsmede door de aanwezigheid van voldoende vrije natuur om de benodigde dieren zelf te vangen.

Zo gezegd, zo gedaan en langzaam maar zeker werden de terraria beter gevuld en de expositie begon vorm te krijgen. Zo nu en dan kwam zelfs de plaatselijke bevolking met een gewond of gevangen dier aanzetten.

Het waren echter niet alleen negatieve punten die het begin van de opzet vertraagden of tegenwerkten, er zijn ook positieve omstandigheden te melden die het realiseren van de expositie bevorderden. Zoals het feit dat een overkapping niet nodig was, aangezien

de dieren in dezelfde omgeving gehuisvest waren als waarin zij gevangen waren. Om dezelfde reden was de aanleg van licht en verwarming niet nodig. Dit werd verschaft door een overkapping van gaas te gebruiken. Daarnaast bleek de mond tot mond reclame en de medewerking van autoriteiten zijn werk te doen, wat blijkt uit de bezoekersaantallen die jaarlijks opliepen van 40 personen het eerste jaar tot al rond de 1000 personen in het derde jaar. Natuurlijk niet genoeg om uit de kosten te komen, maar door eerdergenoemde geldschietters en vrijwilligers, plus het feit dat prooidieren in de omgeving gevangen konden worden, bleven de kosten relatief laag. Ook verscheen er een klein boekje waar de opzet van de expositie in uiteengezet werd, alsmede een opsomming van de amfibieën en reptielen van Cyprus.

DE OPZET VAN DE EXPOSITIE

a: Het beschermen van de bedreigde diersoorten van Cyprus. De dieren worden niet alleen bedreigd door verlies van natuur, maar ook door het toerisme, gebruik van pesticiden, en bovenal door jagers. Aangezien de jagers tegenwoordig beschikken over off-road voertuigen, bereiken zij bijna elke afgelegen plaats, en doden daarbij alles wat op hun weg komt.

Alleen door voorlichting kan een fundamentele verandering in de houding van de bevolking bewerkstelligen, dat er aan deze massamoord een einde komt. Om dit te bereiken is gekozen de doelgroep van de toekomst te bereiken nl. de kinderen. Door medewerking van de autoriteiten is het mogelijk lezingen te geven op scholen, informatie in kranten te plaatsen en radio-en t. v. zendtijd te verzorgen.

b: De bevolking van Cyprus, vooral kinderen onderrichten in de waarde en het nut van een herpetologische fauna. De expositie wordt vaak bezocht door schoolklassen uit heel Cyprus, en dit aspect van biologisch lesgeven wordt steeds populairder. Er is een uitgebreid programma dat gevolgd wordt: het uitdelen van gratis posters aan scholen (gefinancierd door het ministerie van onderwijs), regelmatige radio- en t.v.-zendtijd, informatie geven aan ziekenhuizen en bovenal het verhogen van de publieke gewaarwording van het belang van de rol van deze dieren in het Cypriotische milieu.

c: Het constant wetenschappelijk onderzoek dat plaatsvindt naar de natuur en bepaalde diersoorten van Cyprus op peil houden, en het uitwisselen van gegevens en resultaten met andere landen. Accurate kennis van de Cypriotische herpetofauna is echter nog niet compleet. Veel vragen blijven nog open, zoals de bestaande populatie van sommige soorten, hun leefgewoonten, voedingswijzen en paargedrag. Ook hierin wil men verbetering aanbrengen door contacten te onderhouden met binnen-en buitenlandse universiteiten.

OPSOMMING VAN DE AANWEZIGE SLANGESOORTEN

Gebruikte afkortingen: K = Klasse, O = Orde, F = Familie, Sf = Subfamilie, S = Soort, V = verspreidingsgebied, H = habitat, P = Prooi.

K: Reptilia

O: Serpentes

F: Typhlopidae

S: *Typhlops vermicularis* Merrem: 1820

V: Balkan, Cyprus, Nabije en Midden-Oosten

H: droog, onbegroeide, open gebieden, ook heuvelachtig gebied

P: wormen, kleine insecten, mieren en hun larven
niet-giftig

K: Reptilia

O: Serpentes

F: Colubridae

S: *Coluber jugularis* Linnaeus: 1758

V: Rhodes en andere Kleinaziatische eilanden, het Nabije-Oosten

H: droog, zeer zonnige plaatsen in vlakke, heuvelachtige en bergachtige gebieden

P: kleine zoogdieren (muizen, ratten), vogels, slangen en andere reptielen
niet-giftig

K: Reptilia

O: Serpentes

F: Colubridae

S: *Coluber nummifer* Reuss: 1834

V: Cyprus, St-Anatolië, West-Syrië, Libanon, Israël, Noord-Egypte, langs de Nijl

H: droge gebieden met rotspartijen en struikgewas

P: muizen, reptielen en vogels
niet-giftig

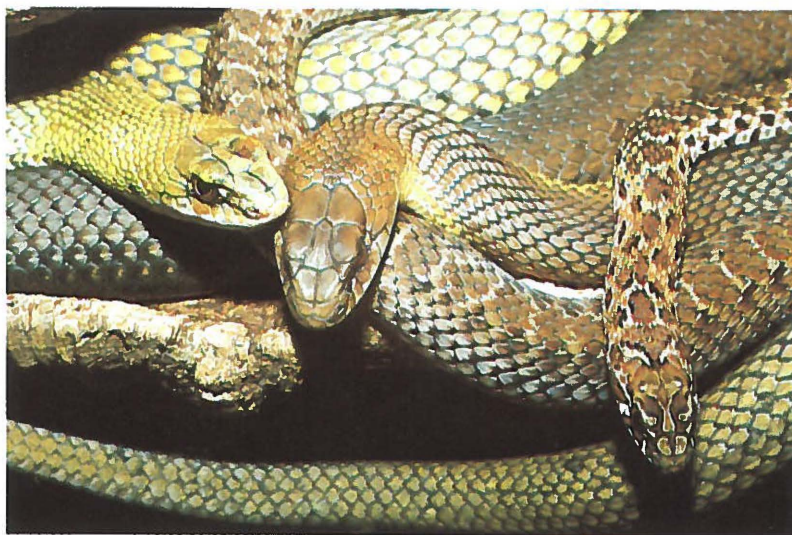

Foto 1: *Malpolon monspessulanus*. Foto: C.C. de Haan.

K: Reptilia

O: Serpentes

F: Colubridae

S: *Coluber cypriensis* Schaetti: 1985

V: Cyprus, endemisch, zeldzaam

H: droog, steenachtig gebied met struikgewas. Bij voorkeur in de nabijheid van stromend water

P: hagedissen en insecten

K: Reptilia

O: Serpentes

F: Colubridae, Sf: Boiginae

S: *Telescopus fallax* Fleischmann 1831

V: wijdverspreid in de oosterse mediterrane landen

H: moerasachtige gebieden in de nabijheid van rivieren

P: hagedissen, jonge muizen

giftig

K: Reptilia

O: Serpentes

F: Colubridae, Sf: Boiginae

S: *Malpolon monspessulanus* Hermann: 1804

V: Zuid-Europa, Noord-Afrika en Zuidwest-Azië

H: vlak en heuvelachtig terrein, met kort gras en onderbegroeiing

P: ratten, muizen, vogels, slangen en hagedissen

giftig

K: Reptilia

O: Serpentes

F: Viperidae

S: *Vipera lebetina* Linnaeus: 1758

V: Cycladen, Zuid-Anatolië, het Nabije- en Midden-Oosten

H: steppeachtig gebied met rotspartijen en struiken; op heuvels langs riviertjes

P: ratten, muizen, vogels, hagedissen, en bij gelegenheid slangen

erg giftig

Dit is de enige slang van Cyprus wier beet dodelijk kan zijn bij verkeerde behandeling.

BEZOEKMOGELIJKHEDEN

Het is uiteraard altijd mogelijk, wanneer u op Cyprus bent de expositie te bezoeken. Vanuit Paphos is er maar één weg naar het noorden, ter grootte van de provinciale wegen bij ons. Na een rit van ongeveer 45 minuten rijdt u door het dorpje Skoulli. U ziet rechts van de weg de expositie die ook met borden is aangegeven. De entreprijs was in 1993 75 cent, een bedrag dat wij ons waarschijnlijk wel kunnen veroorloven. U moet echter geen 'Serpo'

verwachten, want zo groot en mooi is het nou ook weer niet, maar zeker de moeite waard als u in de buurt bent.

Als u geluk heeft, zoals ik in 1993, dan is Hans zelf ook aanwezig. In het begin zal hij zeker wantrouwend zijn, maar zodra hij in de gaten heeft dat hij met een slangenliefhebber te maken heeft, kunt u eindeloos converseren met deze man, en zelfs nog wat leuke of interessante anekdotes verwachten, zoals de volgende die hij mij vertelde: Hans werd eens benaderd door een toerist die vertelde op zoek te zijn naar vogelspinnen, aangezien die in zijn vaderland veel geld op zouden brengen, en of Hans wist waar die zich bevonden. Hans ging in op dit verzoek en stuurde hem vervolgens naar een gebied waar absoluut geen vogelspinnen voorkomen.

NAWOORD

U begrijpt dat mijn respect groot is voor deze man die geheel belangeloos, maar puur uit liefde voor de dieren zijn tijd, energie en geld beschikbaar stelt, om nog op tijd te herstellen wat men grondig aan het vernietigen is. Er is echter nog veel werk te verzetten, maar de goede weg is zeker ingeslagen. Dus als u ooit nog eens op Cyprus bent (wat ik u zeker kan aanraden), breng dan zeker een bezoek aan de **Exhibition of Amphibians and Reptiles**. Hans verzekerde me altijd blij te zijn met welke vorm van informatie, medeleven, financiële bijdragen of communicatie dan ook. U kunt ook schrijven naar: Hans Joerg Wiedl, P. O. box 2133, Paphos, Cyprus.